

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 4 frt. — kr.
 Félévre " " — " "
 Negyedévre 1 " " — " "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos potsor 5 kr.
 Nyíltárban . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Politikai, társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda: Könyvnyomdában, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.	Megjelen: Hetenként egyszer.	Kéziratok: Vissza nem adtnak.	Kiadóhivatal: VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pézsek hirdetések és reklamátiók ide intézendők.
--	--	---	---

Serajevo bevétele.

Érdekesnek tartjuk az eddigi tudósítások után Serajevo bevételeit kimerítően közölni.

A centrumot Willecz ezredes dandára képezte, mely már Beldovácznál annyira kifintette magát, és melyet a 7-ik hadosztály hátralevő része mint tartalék követett. — E parancsnok, jelentékeny tüzéséggel ellátva, még sötétben, de a jobbszárny után félórával indult ki Blezujból és nyomult elő Serajevo felé. E hadosztályhoz csatlakozott Philippovics tábornagy a főhadiszállással együtt.

A mi nem tartozott szorosan az ütközethez, az mind hátramaradt. A szép egyenes országúton előrehaladtak a fennsíkron keresztül, mely egész kiterjedésében buján tenyésző veteményekkel van borítva.

Sűrű élő sövény szegélyezi a kukoricza és buzaföldeket jobbról balról, és nagyon megnehezíti az előhaladást az ut mellett, melynek hosszában szilvafasorok nyulnak el.

Igy mentek át a Boszna hídján.

Végre az ut ismét a hegyek közé szorult. Jobbról Kaiffel tük. csapatát látjuk hosszán, sötét vonalakban esatározva felmenni a Zahovina magaslatain. Egy keskeny és a Miljaka folyó által átszelt szorosba értünk és valamennyi torokból örömríadás tör ki, mert egyszerre, mintegy varázsütésre előtűnik áll, megaranyozva a Romanja Plenina erdős hegyormai felett méltóságteljesen felemelkedő nap sugaraitól „Bosznia szívének” fényes képe, a szép Serajevo, száz mecset kupolyával, karban minaretjeivel és régi sáncos várával. E tündöklő ezéllal előtűnik, feledve volt minden fáradság és erőfeszítés,

senki se gondol a még fonyogó halálos veszélyekre és előre! — azon jelszó, mely tisztet és katonát egyaránt lelkesít. — De fékezni kell a türelmetlenséget, mert bármily békésen terül is el előtűnik az ellenség fővárosa a reggeli nap világításában, méltó vad és fanatikus ellenségeket rejt és vitézeink élete sokkal drágább, hogysen könnyelmű elcsietett előnyomulás által szabad volna veszélyeztetni.

Ennélfogva alig ért csapatunk eleje Fratin-Selohoz, midőn a esatarendbe való sorakozás parancsával csaknem egyidejűleg hangzik a megállj! is, és az élelbronz ágyúinknak kell e várost uraló magaslatokról megkezdeni az ütközetet, megtörni az ellenfél dacát, mielőtt a „esatak királynéja” a gyalogság, a Serajevóban levő vad ellenség ellen a voltaképeni harcot megindíthatná. . . .

A tábori tisztek, az órával kezükben várták a döntő pillanatot, és pontban fél hét órakor villant meg balról a bokrok közt az első tüzsugár, fehér füstgomolyok keringnek az ég felé, az ágyu tompa dördülése megreszkedteté a léget és a morajt a hegyek visszahangozzák. Eldördült a legelső lövés Serajevó előtt.

E lövest Tegethoff altábornagy ütege tette, mely sűrű ködtömegbe burkolva, ép úgy mint a többi hadosztály is, háborítlanul vonult fel ágyúival elől. Ugy látszott, hogy már az első lövés is talált, mert a fellegvár ormai felett azon vöröses szürke fellegek mutatkoztak, melyek ürlövegek felrobbanását jelentik.

Örömmel üdvözlük esapataink e sikeres lövest, Tegethof többi ágyú is megszállnak és borzasztó golyózapor szór halált és pusztulást

az erdőre. Az ellenség nem lát-szik elkészülve az éjszakeről jövő támadásra; teljesen meg levén lepetve, némi időbe kerül, míg az ő ágyú is dörögni kezdenek sokat lö, de ágyú nem képesek nagy kárt tenni fedett ütegeinkben, annál kevésbbé, mert most már a Frank ezredes tüzérségi főnök parancsnoksága alatti 24 löveg is felvonult Doboj és Rufoik közt és erősen kezd tüzelni.

De az ellenség ereje is inkább növekedni, mint fogyni látszik, mert nagy meglepetésünkre mind nagyobb számú ágyú vesznek részt a esatában. Igy dühög a tüzérségi esata egész délelőtt és csak bal-szárnyunkon recseg a puskatűz.

Végre — már csak dél volt — Debelo Brdo felől is megszállnak a mi ágyúink, — az egész vonalon örömköltés hangzik. Kaiffel tábornok szerencsésen elérte a fővezér által számára kijelölt hadállásokat, és tüzérsége csakhamar elhallgattatja a makacs és szívós ellenséget.

Most került végre a sor a gyalogságra. A hátrálási parancs kiadatik és csaknem egy mértföldnyi hosszú esatárlánc óvatosan és gyors futással közelg a város felé. A katonák türelmetlensége már alig fékezhető. A város nyugati bejárásánál élénk és mindinkább borzasztóvá fajuló puskatűz fogadja esatárainkat, kik három oldalról, központi irányban nyomulnak a város felé.

De mind hevesebb, borzasztóbb gyilkosabb lesz az ellenfél tüzelése, minél előbbre hatolnak esapataink a szük, tekervényes utcákon. Az ellenszegülés minden lépéssel növekszik, minél közelebb jutunk a város szívéhez. Minden házból, minden háztetőről lövöldöznek, minden téren foly a harc ember

ember ellen és minden talpalatnyi földet a szó szoros értelmében vérrel kell megvásárolni.

Az egész muzulmán lakosság fegyverben áll ellenünk és a tartalékok is elő kell venni a borzasztó ellenállás megtörésére; csaknem harmadfél óráig tart az iszonyu utcai harc; számos ház tűzben áll és a küzdelem még a lángok közt is tovább foly.

Végre a fellegvár kezeink közt van és e fővédbastya eleste elönti a nap sorsát. Midőn a legelső osztrák-magyar katonák megjelennek a váromán, a küzdelemnek is vége szakad mintegy jeladásra. Fél 2 órakor Serajevó is miénk.

A banjalukai borzasztó vérengzés.

Csak tigris képes oly borzasztó és kegyetlen vérengzésekre a minőről az alábbi két zágrábi levél szól:

I.
 A több ezer emberre menő fölkelők megjelentek a város előtt, lemészárolták gyöngé őrseit s megrohanták a kórházat legyilkolták valamennyi sebesültet, orvokat és betegápolókat s végül fölgyújtották a várost. Török-Samáczt szintén megrohanták a fölkelők, lemészárolva mindenkit, azonkívül lőttek a Száván túl fekvő Samácra. A veszély oly nagy volt, hogy az ottani vámszedő a pénztárral menekült. Egy nagy élelmezési csapatot állítólag elváltak a főtestől s több jól védelmezhető magaslatot szállottak meg, sőt az előrenyomuló és Serajevóhoz közeledő csapatok egy része parancsot kapott a visszavonulásra, hogy megvédje Mag-laj és Jaicza őrseit Szapáry gróf altábornagyot egészen körülvették s iszonyu veszteséget idéztek elő. S pedig szerb bandák támadták meg, melyek már Török-Broodig czirkálnának. Szapárynak a zágrábiak szemére vetik, hogy az ogulini és pétervári ezredeket áldozta föl,

TÁRCSA.

A magány.

Ha lelked lankadt, fáradt nagyon
 Megúnd vigalmi életet
 Hadd a várost, benne zajt vagy
 Nyugtót, enyhet ez nem nyújt neked
 Nézd vihar kél a szíven,
 Jer pihenni együtt velem.
 Arnyékos hegy oldalán
 Boldogítsd a magány!

Nemzetért ha dobbant hűn szíved,
 Szép, dicső ügyért fennen küzköddél
 S ha elismerés s részvét helyett
 Gúnyfullánk, hideg közöny a bér:
 Nézd vihar kél a szíven
 Jer pihenni együtt velem. stb.

Ha régi barátid oszlanak
 S te a vészben egyedül maradsz
 Mint tűnőn az éltető napok
 Enyhe lombot az ág nem fakaszt.
 Nézd vihar kél a szíven
 Jer pihenni együtt velem. stb.

Ha szerelmesed után szíved
 Sorvadott, mint busló csalogány
 S ő kinek szeméért megveted
 A menny csillagát — meg esalt a lány
 Nézd vihar kél a szíven
 Jer pihenni együtt velem. stb.

Ha mit esalfa szíven építél
 Reményed szilárd s tiszta volt,
 S most hited, mint hervadt levél
 Keheldből mint enyém — kiholt
 Nézd vihar kél a szíven
 Jer pihenni együtt velem. stb.

Vesztett éden, hit, remény után
 Hi a természet — kétkedsz-e még?
 Andalój el kéjes szózatán
 S ha barát, hír, lány feledve rég:
 Enyhe béke lesz a szíven,
 Jer pihenni együtt velem
 Arnyékos hegy oldalán
 Boldogítsd a magány!

Rajner J.

A HOLT VENDEG.

(Folyt.)

Midőn azonban a másnap reggelén a szülőknek feltűnt, hogy lányaik oly soká alszanak, azok szobáiba nyitottak, magzatjaikat mindhárom háznál ágyaikban, dermedt tagokkal s hátra fordított arccal találák fel. Isszonyú jajveszékés tölté be a léget s a gyermekeik éltétől megrabolt szülők sirató lármája után elterjedt a rémtett híre az egész városban s a kedélyeket nem kis mérvben izgatá fel.

A gyilkosság kétségtelen gyanúja rögtön Gräbern gróf felé irányult, de ő sehol sem volt található. — A vendéglős is megfoghatatlannak találá, hogy miként

távoztott vendéglőjéből összes eselédével s az istállóba zárt lóvaival együtt éjnek idején el; s hogy távoztott nyomtalanul a város kapuin, a nélkül hogy valamely éji őr valamit róla mondani tudna. — Csodálatosnak tűnt fel az is, hogy mindazon drágaságoknak, melyeket a gróf ajándékozott, csak hült helye van.

Midőn az eltorzított arák tetemeit a megasott sir előtt a pap utoljára megáldá a gyászkiáltásból eddig észre nem vett magas alak vált ki, kinek fekete ruhája lassankint egész fehérré változott át, csak a kabátot tünt fel három piros folt melyből piros ver látszott szivarogni. Az alak a temető árka felé vette a útját.

„Jézus, Mária! — kiáltá egyszerre a vendéglős, — hisz ez a nálam meggyilkolt idegen, kit három hét előtt oda temettünk.” A kisérlet minden egyes tagja rémületes futásnak eredt s ott hagyák a három leszögezet koporsót. — Majd földetrazó vihar tört ki. — Három nap s három éjen át fekdtek a koporsók a tétőgő sírgödrök mellett. — Midőn végre a hatóság a hullák eltakarítását szigorúan megparancsolá, csak nehezen s tekintélyes pénzigéret mellett lehetett embereket találni, kik a szerencsétleneknek ez utolsó tiszteletet megadják. — A koporsókat felemelvén feltűnt azok szerföltött könnyüése, a férfiak egyike tenátfeszít

vasat vett elő s kinyitván a koporsókat legnagyobb bámulattal látták, hogy azok a szó szoros értelmében üresek megfosztva még a vánkosoktól is.

Itt megszakítá Waldrich a beszéd fonálát s a teremben honoló kísérteties esend a jelenlévőkre borzongató hatást gyakorolt, — mig rövid pár perc után következőleg kezdé elmondani a „Holt vendég százados második megjelenésének mondáját.

* * *
 „A mai Bekker-féle jóság, mely a város közvetlen közelében terül el, hajdan az R . . . bárók birtokában volt, kik már egy század óta nem látták azt, hanem bérlőre bízták, mig végre pár év előtt mai tulajdonosának került kezére.

Azon már sokak előtt feltűnt körülmenyekki megfajtése, hogy az R . . . bárók miért hanyagolták a különben oly tekintélyes birtokot s az előbb kedvenc helyüket annyira el, szoros összefüggésben van a „holt vendég” történetével.

A báró család azon sarja, ki utoljára mulatozott, ez ősi birtokán, a szó szoros értelmében világi volt. — Az évek nagyobb részét a világrész fővárosaiban tölté vig kedélyű barátok körében s ilyenkor semmit sem kímélt, csakhogy minél kellemesebb tegye magának az életet. — Közénk csak akkor tévedett,

mi a magyar ezredeket megkímélni igyekezett; amazoknak kellett az első sorban állniok, míg a magyar katonák egyetlen lövést se tettek. Ezen és más rágal-makat különösen a nyugalmazott határ-vidéki tisztek kolportálják.

II.

„A banjalukai kórházban a mi sebesülteinken kívül néhány török sebesült is feküdt. Azon ürügy alatt, hogy ezeket meglátogatják, több török a kórházba jött, majd hasonló módon, fel nem tűnve, ismét többen, végre egész csapatok érkeztek ide. Mint később kiderült, valamennyi fegyvert hordott a ruhája alatt. Egyszerre iszonyú vészkiáltás és lármá keletkezik a kórházban, a Banjalukában táborozó csapatok oda sietnek, hol borzadva látták a vérükben uszó és meggyilkolt összes sebesülteket; orvosokat és betegápolókat a benyomult törökök ellenálltak, és a katonák hamar legyőzték és leszúrták őket. A csapatok azután a házakba hatolnak, honnét egy esomó eső-cseléket hoztak ki s ezeket is minden habozás nélkül leszúriák. Végre, miután a szerencsétlen sebesültek, orvosok és betegápolók holttesteit eltakarították, a várost körülkerítették, ágyúkkal lödötték és felégették. Banjaluka várossa nem létezik többé.

(E.)

A roncsoló toroklob (Dyptheritis.)

Dr. R. D.

(Folytatás és vége.)

Igy dühöngött s barangolt a járvány évszázadokon át Európa majdnem minden tartományában, a nélkül hogy csak egy nemzet is meglelt volna kimélve dühétől. — A legkiterjedtebb értekezések a kutató ész legszebb eredményei állnak rendelkezésünkre!

Igy Bretonnean, Ghisi — Wirchow Hueter, Quertel lányszét foglalkoztatta e járvány.

Látjuk tehát nem új, nem ismeretlen járvány ez az orvosok előtt, sőt fájdalom igen ismeretes! A mult s jelen között csak is az ok felismerésében van különbség. — Ma tudjuk hogy az ok: szerves gomba nemü testecskék rohamos szaporodása, — melyeknek tömkelege mondhatni a fehér sárga szürkés izzadmány, mely nyomást gyakorolván az alatta fekvő szövetekre, a vérkeringés következménye a fenesedés. —

Ennek beálltát mutatja a kellemetlen rothadozó szag, melyet az ily betegek körül érzünk, s melylyel lehetünk

elárasztja a léget. — Ezen üszöködés kártékony agense az mi a vérbe szivartván fel: megmérgezi azt s így sietteti a végnek beálltát. —

A fehéres izzadmány s elfenesedés az újabb idők két különböző kóros állapotnak tartattak s mint olyanok is irattak le. — Ma sem mind, de a nagyobb rész egy és ugyanazon kóros állapotnak tarja a külön tünetekkel bíró állapotot, s köztük csak is átmeneti fok különbségét látja. — Ez vita tárgya! de bár mire vezessen is az eredmény részéről azokhoz esatlatokom kik egy és ugyan azon csak is különböző fokú kórnak tekintik azt, — s úgy is kell ennek lennie különben nem lenne megmagyarázható, honnét van az, hogy egy és ugyanazon gyógykezelő orvos, kezében egy és ugyanazon gyógyszerrel — megmenti ezt mig menthetetlenül rész el kezei között amaz.

A járványok között voltak s vannak különbségek; mintha a természet a járvány dühöngésének kezdetén pusztításának erejének nagyságát kimérte volna, mintha a járványban élne az eszme irgalmasabb lenni, mig máskor dühének egész erejével körlelhetlenül hordja áldozatait. — Magannak volt alkalmam, rövid működésem ideje alatt -74-ben Magyarhonban, jelen évben itt Erdélyben két járvány korszakát átélni. — Amaz ezekkel szaporitá a temetők sírhalmait egyes megyék egyes vidékein tizenkét éven alóli gyermekeket (esecsemőket kivéve) kik mintegy a mentesség oklevelét bírják e járvány előtt, ezeket nagy ritkán lepi meg csak, annyira hogy mondhatni az egy évesek esete fehér holló hasztalan keresésk; — emez szelidebb jellegű, fellépte rohamos, lefolyása huzamosb, miért és a gyógykezelhetőségnek hozzá férhetőbb.

Nem lehet céloim itt a gyógykezelési modra kiterjeszkedni, ez szaklapok körébe tartozik; én csak is szükség esetre adig is mig orvos láthatná a betegét kívánok tanácsolni, más részt céloim a rendőri egészségügyi teendők fejtegetése, melyek a járvány utjának gátot vetnek.

A gyógykezelés irányja oda törekszik hogy ezen gomba nemü testecskék tovább elterjedését megakadályozza, azokat megsemmítse. — Ha tehát bármely távolban levő faluban a szülő betekintve gyermeke torkába ott fehéres pontokat lát, addig is mig mint mondom a gyógykezelőt felkeresi, segíthet magán, hisz rhum vagy szesz közönséges konyha sót, elővesz pár ludtollat s ezen folyadékba mártva megkeni a kicsiny gyerek torkát azon fehéres izzadmányon, nagyobbaknál meg-

felhigitva ezen oldatott vízzel, öblegettetni a torkot. Fő feladata lévén azonnal a lehető legrövidebb idő alatt orvosát fölkeresni ki további utasításokkal szolgáland.

„Bis dat qui cito dat“ áll az itten és minden késedelem szörnyen bünteti meg a hanyag szülőt. — Némely vidéken, legelső teendő a petroleum itatás — ezzel kiöblegetni a torkot észszerű, minthogy a szerves testecskék ezen folyadékban sem létezhetnek, tehát tönkre mennek; hogy a fejbőrén és ruhákon előző állatocskák legjobb mérge a petroleummal bekenés az elismert dolog, de meginni az olajt nem csak undorító, hanem kártékony utó következményeket is szülhet.

A gyors orvosi segély felkeresése! az, mit minden szülőnek melegen ajánlhatunk, s ez az miben legtöbbször vétkezik a közönség legnagyobb része — rendezen oly elhanyagolt állapotban kerülnek az ártatlan kisedek az orvos kezébe, hol már előre láthatólag minden fáradság hasztalan, s ilyenkor hogy itél a hibás eljárás szülő? az orvost okozza, ki kells guynyal halmozza tudományt Embert gyengességünk mindig másban soha sem önmagunkban keresi a hibát. — S legyen bár kedves olvasó az orvos okozója veszteségednek, úgy hídd el legjobb barátod még is ő marad; ő bizton az, ki nek keblében fájdalomaid részvétet keltenek. — Az orvos, ha lehet is tán rossz orvos de rossz indulata ember semmi esetre sem; ilyen orvost nem találj! — Az ókor egyik bölse így szolt: a legjobb emberek az orvosok s ez úgy is van: az ki hivatását jól fölfogta, tudja, hivatása a szentnél is nemesebb, s lelkéből áll szolgálatára a szenvedőknek. — Miért nem keresed hát segélyét ideje korán? — Kiméled a költséget hisz szegénységged nyomasztó! erre csak azt felelem: oly nagy-e ezen anyagi jutalom melylyel orvosodnak adozol, hogy meg nem bírhatod? Hisz mily esekélyes az, fájdalomadhoz méten midőn kedvesedől válnod kell. — Ha házad ég, kezdetén könnyeibe erő megfeszítéssel oltod el a tüzet többet vagy képes megmenteni ingóságaid közül, mintha a lángokat erőt kapni engeded. Ha beteg vagy a kezdetén könnyebbítsed az orvos működését, s kev esbitod saját kiadásaid — Átlátod tehát nem mindenben orvosod okozója, hanem legtöbb esetben ön bajodnak magad is. —

Az egyes részéről követendő eljárás tehát: korai fölkeresése az orvosi segélynek, továbbá rendeleteinek lelkiismeretes teljesítése. —

Az összes kötelme, hozzá járulni, hogy a ren löri teendők teljesítését meg-

ne akadályozzák — sőt elősegítsék. Ezek következők:

1. Minden egyes fölmerülő eset azonnal az előjárás tudomására hozandó.

2) Minden egyes beteg, elszigetelendő; környezetében a lég megfertőztetendő.

3. Az ápolók kötelme a bánásmódban, a legkíméletesebbek lenni, s netalán a beteggel bánás alkalmával ruhájokra került nedvek, valamint kezeik gyakori mosása, illőleg megfertőztetése.

4. Beállott, halálesetnél, miután, halottkémileg az élet megszünése biztosított, rögtön koporsóba tétel, s annak bezáratása.

5. Kerülendő minden szokásos te- metkezési szertartás.

6. A hulla eltávolítása után, annak ruházata, ágy kellékei részint forró lugban mosandók meg részint elégesendők.

7. A szoba, kifüstölendő, legjobb a chlor méz füstölés.

8. A padozat fölsurandó forró luggal, a falak újra, meszelendők; s meny nyire lehetséges a szoba pár napig lakatlan hagyva szellőztetük.

Ezek a tanácsok melyek követendők, s melyeket ha lelkiismeretesen megte- szünk, ugy hatalmunkban áll a járvány utját meggátolva, megtartani az utokor- nak nemzedékünk.

Az elmondottakból kitűnik, hogy nem új e kóros állapot s nem ismeretlen.

Tanahányozva volt ez elődeinktől, kutatások tárgyát képezi jelenben is. Nem kell tehát elcsüggedni az orvosok segé- lyében, meg kell tennünk mindent saját megnyugtatóunkért: követni kell a jó tanácsokat, melyek igénybe nem vétele, egyedüli okozója hogy megszünni nem akar, s mind egyre hordja áldozatait e járvány.

+ Horváth Mihály püspök Aug. 20 délután 4 órakor hunyt el Karlsbadban. E hó 15 én lett először rosszul. Dr. Lün- niker Marienbadból ment át a beteghez, kinek állapota azonnal aggasztóvá lett, mert baloldalt érte szélhűtés. E hó 18- án jobban érezte magát, mára ismét súlyosbodott állapota. Aug 20 án d. u. 3 órakor az orvos már minden reményről lemondott. 4 órakor a kintülő tudós és hazafi sziszvendett. Holtesét e hó 21 én, szerdán hozták baba; temetése e hó 25-én lesz. A püspök halála Karlsbadban nagy szenzációt keltett, különösen mert a tegnapi kedvező fordulat után bizak folgyógyulásában.

Horváth Mihály életéből közöljük a következő adatokat;

ha zsebének nagy városi pazarlások s fényűzések által ütött sebei már mind inkább s nagyobb erővel kezdék az or- voslást követelni.

Azonban itteni élete is csak mintegy folytatását képezte az elv-keresésének. — Soha sem jött fényes eselőség nélkül azonkívül percig sem volt szépszámu vendégek hiányával, s ilyenkor mindig nagy fényűzéssel vette magát közül, mi- nek halvány nyomait még mutatják pa- lotájának az új lakház közelében levő romjai.

Utolsó itt időzése alkalmával szo- katlan időben s rendkívüli társaság ki- séretében érkezett meg. — Vele lányá- nak völgeny Vivien lovag, ki Dubois bíbornok megbízásából járta be a német fejedelmi udvarokat. — Dubois, a frank uralkodó Orleanti Fülöpnek mindenható ministere kegyencei közé számítá Kivien lovagot s így a házi gazda s reménybeli ipa is minden erejével arra törekedett, hogy a lovagot mulattatva lebilincselje. — Ebben nagy segítségére volt a társaság egyik ifju tagja Altenkreuz gróf, ki az örömök s mulatozasok különféle nemei- nek feltalálásában fáradszhatlan s kifogy- hatatlan marad.

Az ő agyában szülemlett meg azon etrv is, hogy a beköcckező téli esték

felélénkítésére rendezzenek jelmez bá- lokat, melyen a férfiak mindegyike kar- ján növel jelenjék meg, szabadságában állván azonban, párját a társadalom bár- mely rétegéből keresni föl, mert mint a lelkes indítványozó modá „minden hedol a szépség hatalmának, melynek büvé- szete egednlő marad a királyné világ- híri palotájában s a munkás osztály kunyhójában.“ — Habár a nők kissé durcás arcot mutattak is az összehasonli- tásra, a férfiak egyhangú helyestéssel tették magukkéivá a tervet, mivel a nagyszámú társaságnak csakugyan kevés nőtagja volt s a közeledni látszó téli év- szak időjárásai a szaadég alól, hól va- dászat és versenylovaglások közepett re- pült a tovasiető idő kezdé őket a termék szük s feszés falai közé szorítani.

Felkerestettek a város szabászai s pipere üzletei sőt nem kis mértékben vétettek igényből más városok ismert ru- haművészei s divatesarnokai sem. — A lányos házak is szorgalmasan lőnek látog- atva s a városunk akkori szépei valod. ostrom zárnak vétettek alá.

Francia lovagunk itt is mind mind- denütt igyekezett izés doigában felül- mulni a többieket, ellenben a gróf őt mindenkép túlszárnyalni törekedett. — Összes erejét megfeszíté, hogy a város

legügyesebb szabóját s legszebb lányát kipuhatolja. — Hosszas fáradozását si- ker koronáza, mert ohajának mindkét tárgyát felle egy s ugyanazos fedél alatt F. ugyanis a legügyesebb szabó hírében állott lányának a virágzó Henriettnek, ifju bájai pedig nem kis hatást gyako- roltak a gróf szívére.

Adám öspánkunk a paradicsom kertjéből történt kiűzetése után legelőször gyakorolt mesterségének méltó bollegaja, ki büzkén emlitgeté, hogy művészeté ta- lajdonkép a jelen összes tudományait it- ősbib, mert a „studás fájának“ részünkre születtet legelső galyaként maradt ránk, megbízottat tehát a báira szükséges jel- mezek megteremtésével. — A gróf szá- máta készülendő ruhán kívül, egy női öltözék is megrendeltetett — mint grófunk mondá — azon fiatal hölgy részére, ki a vidékről fog bejönni a báira, hogy ott neki párjaként lépjen fel. — Miután a- zonban ezen állitotagos hölgy személyesen nem jelenhetett meg, a ruha — művész telkeretett, hogy a készülendő öltözetet saját leányára mérje, mint kinek karesü testalkata igen hasonlónak látszik az ö- lözék jövődöbeli viselőjéhez. — E naptól fogva a bőkezű megrendelő csak ritkán hiányzott a házból, hól mindig személye- sen vigyázott, hogy minden maga rendén

készintessék el. Eközke nem ritkán aján- dékokkal igyekezett a dolgozókat na- gyobb munkakadvre ébreszteni, elannyi- ra, hogy ezen ajándékok összes értékére már maga majdnem felért a kialakott díjjal. —

Kevéssel a mulatságra kitézőtt nap előtt, midőn a megredelt jelmezek már készen állottak — grófunk szomorúan le- csüggesztett fölvel lépett ce s egyenesen a mester felé fordulva, felkérte őt, hogy sziveskedjék pár perczet szentelni, neki, hol tank nélkül értekezhetnek. —

Külön terembe érvén így kezdé be- szédét: Uram! nagy zavarban vagyok, melyből csak is ön menthet ki — Tegye ezt s én nagyobb jutalmat adok önnek, mint mennyit szerezhet, ha egész életén át folyton béli öltönyöket készít.

Kellemesen hatottak e szavak a tük zsarnokának füleire s pillanatil sem ha- bozott alazatos hajlongás kíséretében a jánlani fel esekélyességének szolgálatát. A gróf elmondá neki, hogy azon hölgy, ki- nek számára a jelmez készült hirtelen megetegedvén, nem jelenhet meg a hálon s ő kénytelenülve lesz egyedül állani ott, hol barátainak mindegyike karján gyón- ged párjával fog mulatni. — Hogy to- vábbá nem volna nehéz a dolgon segíte- ni, mert csak vélogatnia kellene a vidék szépei közt, do hol találjon olyat, kinek a Henriette szabot jelmez is jól álljon?

(Folyt. köv.)

Született 1809. Szentesen Csongrád vmegyében. Elvégeztén Szegeden gymnasiumi tanulmányait, 1825 a váci egyházmegyében papi rendre lépett, s Vácon a bölcseletet és hittudományt hallgatván, 1828 a pesti egyetemen bölcsezzettudorára, 1831 pedig Vácon aldorrá avattott. Még mint diákon egy évig püspöki aetuarus, fölszentelése után több helyt káplánságot, aztán gr. Keglevich Gábor tárnok és gr. Erdődy Kajetán házaikban nevelőséget viselt, 1843 pedig a bécsi cs. k. Tereziánumban magyar nyelv s irodalom tanára lett. Már ekkor több történelmi munkái folytán, (melyek közül akadémiái koszorú három nyert,) a haza tekindezős irói közé számított 1836 az akadémia levelezője, 1841 rendes tagjává választott, s mint ilyen 1842-ben székét a nagygyűlésben (A Magyar Honvédelem történeti vázlatával) foglalta el. 1847-ben V. Ferdinánd király által hatvani préposttá, 1848 júniusban esanádi püspökké nevezetett, s mint ilyenek az ő indítványa s műve volt a m. püspöki kar októbri felirata a királyhoz Magyarország jogai érdekében, mely azonban siker nélkül maradt. Kötörvén a forradalom, mint a felső tábla tagja részt vett a debreceni országgyűlésben is, az áprilisi államesiny utáni kormányának pedig, mint vallási és közoktatási miniszter, tagja lévén, augusztus 20-ára katolikus konventet rendelt a kath. autonomia megalapítása végett, mely azonban a közbenjött katastroph miatt már nem létesülhetett. A reá is kimondott halálos ítélet elől külföldre menekülve, legtovább Párisban, Zürichben, Brüsszel, Génua és Genfben lakott, s száműzetése éveit a külföldi lapokba magyar érdekekben írt cikkeken kívül, a magyar történelem előbbre vitelében, újra megírásában s kiegészítésében töltötte. T. i. gyűjteményekben megjelent dolgozatokon kívül első nevezetes publikációját a „Brüsszeli Magyar Okmánytár“ volt 4 (kötetben), melylyel az akadémia „Történelmi Emlékeit“ nyitotta meg (Pest 1857—9.). Ezt folytatott történeti nyomozásainak eredményei követték (Történelmi zsebkönyvében (P. 1859.) melyek leginkább János kir. korát állítják új világosságba; 1860 óta pedig „A Magyarok Története“ legnagyobb részt új munkának átdolgozása (a bécsi kongressusig, köt. Pest 1860—3.), melyet két nagy munkája az 1849-ki katastropháig egészít ki, (u. m.: Huszonöt év Magyarország történetéből 2 köt. Genf 1864 (második bővített kiadás 3 köt. Pest 1868) és: Magyarország függetlenségi harcának története 3 köt. Genf 1865. Végre amnesztiát nyervén, 1867 januárban haza tért, s ezóta Pesten folytatta irodalmi, s mint képviselő politikai működését — Ezóta megjelentek összeszedve „Horváth Mihály Kiseb Történelmi Munkái“ (4 köt. P. 1868); továbbá „A magyarok története“, kézikönyvül a középiskolák használatára, (P. 1868.) Williams Roger a „Szabad egyház a szabad államban“ elv teremtője s megtestesítője. (Életrajzi vázlat P. 1858), és „Kossuth Lajos legújabb Leveleire“ (P. 1868.) Lelkesedéssel fogadtatott új fellépése a m. akadémia 1868 diki közülésében, midőn „A Vármegyék szerepléséről nemzetünk életében“ értekezett (M. Tud. Akad. Évk. XI 9.), valamint a Kistaludytársaságában 1869 febr. 10 Zrinyi Ilona életét terjesztette elő Zrinyi Ilona Életrajza P. 1869.). Folyton munkálkodott az akadémiai Történelmi Bizottmány s a M. Történelmi Társulatban, mint e két tőnek alelnöke az utóbbiban tartott beszedei alelnöke (Századok című) folyóiratában jelentek meg).

POLITIKAI HIREK.

Nándorfehérvárott tegnap ünnepezték meg minden kitelhető pompával Szerbia függetlenségét. A város föl volt lobogóva, s este pazarul kivilágítva. A fejedelmi konakon, a főiskolán és a színházon

transparentek hirdették a szerb dicsőséget. Ünnepi előadás is volt „Markó király álma“ címen, mely allegoria a szerb történelmet Brankovicsról Milánig hét képben tünnette elő. Színház után fáklás menet vonult a fejedelmi palota elé.

— Banyalukánál a tisztek közül elestek: Dreszler János százados, Geyer Gyula szárnysegéd, Gadnik Ede élelemzési járulnok, Baldo tiszthelyettes és Wiegert hadapród mindnyájan a 22-ik gyalogezredből; ugyan ezen gyalogezredből megsebesültek: Kazuacsics A. főhadnagy és dandár-élelemzés tiszt Pavavetz András hadnagy Vallon Károly. Kazarezanin János és Runik hadnagyok, E sebesülések közül egy sem veszedelmes.

— Milan fejedelem tegnap, Szerbia függetlenségének kikiáltása napján, az osztrák magyar uralkodóhoz egy sürgönyt intézett, melyben a saját és a szerb nemzet hátlájának ad kifejezést azon erőteljes támogatásért, melyben Ausztria-Magyarország Szerbiát a kongresszuson részesíté; egyszersmind azon kérelmét teszi hozzá, hogy Ausztria-Magyarország uralkodója Szerbia iránti jóakarátát továbbra is megtartsa.

— Mőzgosította eddig a közös hadseregből 220 ezer katona és tíz ezer a honvédségből. Valószínűleg mozgosítás nem lesz.

— Maros-Vásárhely A választás jó rendben megtörtént: Borosnyai Pál 135 szavall Lázár Ádám 110 szavazata ellenében képviselővé választott.

— A szultán Karatheodory pasa által az észtrák-magyar uralkodó elé azon kérelemmel járult, hogy Szerajevé tévutra vezetett lakosságának kegyelem adassék. Karatheodory basa Andrassy feleletével teljesen megelégedettek mutatkozott.

— A „Deutsche Ztg“ fenntartja azon híret, hogy Andrassy gróf az osztrák-magyar-török egyezményben a porta fenhatóságát elismerni akarja. — Andrassy gróf ugy argumentál, hogy az annexiót a berlini béke nem tagadta meg, hanem csak delegáció útján a császárra ruházta. Ezen álláspontot az udvari párt erősen megtámadta. A zavar annál nagyobb, mivel Bosznia közgazgatásának költségei forognak kérdésben, melyeket kiadni a pénzügyminiszter sem akar, mivel a 60 millió költsön, ugymond, csak háborus célokra szavaztatott meg, és az okkupált tartományokat illető törvényeket még csak a jövő országgyűlésnek kell hozni.

Külömbfélék.

— **Ö Felsőge** születésnapját mint mindig, — méltóan ünneplé városunk. A díszes székesegyházban a Püspök úr Ö excellenciája fényes segédlettel végzé az istentiszteletet. Délben Ö nagyméltósága nagy ebédre hívta meg a polgári s katonai hatóságokat.

— **Szt. István** első királyunk dicső emlékét hasonlólag megünnepelte a közönség. A templomi szertartást Bares Ferencz úr Ö méltósága végzé. Az egymásután következő ünnepek alatt orosz-lánrészt jutott helybeli káplán Fülel Sz. Lajos úrnak ki, különösen istvánnap beszédében a szónok és költő fenköltését a magyar nemzeti érület magasságával, a elkészti hivatás díszét pedig a hontúri hitvallással oly szépen egyesíté.

— **Rudolf korona örökös Ö felsége** a f. hó 20-ikán helyben tartott jótekonyezéü estélyhez, melyre a rendező

bizottság meghívta hozzájárulva 50 frtot kegyeskedett küldeni Prágából.

A behívott tartalékosok családjainak felségelésére rendezett estély jövedelme:

Bevételett 654 frt. 50 kr. Kiadás 197 frt. 68 kr. marad tisztán a célra 456 frt. 82 kr. mi valóban fényes eredmény. a felülfizetők nevei alább következnek.

— **Allomás csere.** Ö felsége megengedte Bassiotta László székely-udvarhelyi és Győri Titusz Gyula-fehérvári kir. törvénytiszteki bírának saját kérelmükre leendő kölesönös áthelyezését.

— **A helybeli önkényes tüzoltókar** megtartá mult vasárnap közgyűlését. Ez alkalommal a felejtelen emlékü Kovács Elek helyébe főparancsnok volt választandó. A közgyűlésen teljes számban megjelent tagok szavazata az összetartás fényes példáját nyújtá. Az urnából dadalmason került ki Jeney István rendőrfőnökünk neve, ki is általános éljenzés közt azonnal elfoglalta a főparancsnoki helyet. Eddigi alparancsnokot Papp Miklós urat a közgyűlés helyettes főparancsnoki ranggal tisztelte meg. Segédúsztek lettek: Rajner József és Lukács János úrak szivattyúmeisteré Homnik Ede úr választott meg. Este a tüzoltókar fáklás menettel tisztelte meg új főparancsnokát, mely alkalommal Papp Miklós úr szép szavakban üdvözlő beszédét tartott. A tüzoltókar lelkesült kebeltüze azonban még nagyon lángolt és Körner József és Papp Miklós úraknál is fennlobogó fáklákkal tiszteltgett. Mindkét alparancsnokot az elsőnek említett új segédúsztit üdvözlé, mire a megtisztelték meghatottan, éljenzés közt elestek. A jelek azt mutatják, hogy a tüzoltókar a közgyűlésen nemesak újjerő de életkedvet is nyert és így több mint bizonyos hogy tüzoltókarunk mindenben fényesen telet meg hivatásának.

— **A gyula-fehérvári „Önkényes Tüzoltó-egylet“** pénztára felségelésére 1878-ik évi September 1-én délután 3 órakor a „Prater“-ben Nyári mulatságot rendezend. Személyjegy 50 kr. Családjegy 1 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtattnak.

— **A roman színház-alap** javára alakult román irodalmi és műpártoló országos egyesület f. é. október havában tartja meg idei közgyűlését és pedig városunkban. A helyi rendező bizottság meg is alakult a következő úrakból: Elnök: Nikola Máté ügyvéd, alelnök: Paticza Rabin ügyvéd, titkár: Cirlea Mihály városi tanácsos, pénztárnok: Pop p. ii. titkár; Választ. tagok: Barbu Miklós ügyv. Filip György ügy. Coseru János ügyv. Pap Miklós p. ü. fogalim. Benza Miklós táviratstzt. Dr. Pap János. Cirlea János, Rada Demeter, Moldován János, Margineán János, Gherman Péter és Pelosán Miklós. Reméljük, hiszszük, sőt mi több biztosan tudjuk, hogy Gyula-fehérvár városának egész közönsége szives vendégszeretettel fogadja az érkezőket s minden polgár vallás s fajkülömbőség nélkül mindent megteend arra nézve, hogy a nemzeti nyelvük művelése érdekében összegyűlő román testvérek rokonszenvünkről meggyőződjenek. A gyűlés. után a vendégek tiszteletére bál rendezetik, mely előre áthatólag nagyon látogatott lesz.

— **Iskolai év megnyitása.** A dévai m. kir. állami főreáliskolában az 1878-é tanév september 1-én veszi kezdetét, mi is azzal hozatik az érdekeltek tudomására hogy ugyanakkor nyílik meg a VII-dik osztály is A fölvételre minden tanuló személyesen, atyja, anyja vagy ezek helyettese kíséretében keresztveléssel és a szükséges iskolai bizonyítványokkal ellátva tartozik jelentkezni. A beiratkozások augusztus 29—30 és 31-én eszközölhetők a főreáliskola helyiségében. Az első osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik a népiszkola IV-dik osztályának tantárgyaiban kellő jártassággal bírnak, s szabály szerint 9 évet betöltötték de 12 évnél nem

idősebbek. Felsőbb osztályokba való fölvétel a megelőző osztály sikeres végzetéről szóló iskolaibizonyítványok. Az első osztályba lépő tanulók fölvéti, valamint a javító és pótvizsgálatok egészen díjtalanok. Mind eme vizsgálatok a fent kitett beiratási idő alatt történnnek meg.

Fölvétel alkalmával fizet az először belépő tanuló 2 frt. 10 kr. beiratási díjt 1 frt. 50 kr. ifjusági könyvtári és 50 kr. értesítő díjat. Utobbi két díjat kivétel nélkül minden tanuló fizeti, valamint az évi 12 frt tandíj első feléi is, ha arra szegénységi bizonyítvány s jótanulási és erkölcsi minősége alapján felmentést nem kapott. Szegény, de jó magaviseletű tanulók tandíjmenteségen kívül ingyen taneszközökben, a legjobbak pedig egészen ingyen élelemzésben részesülnek. D éván, 1878 augusztus 17-én

Az áll. főreáliskola igazgatósága.

* A szülők figyelmöbe ajánljuk a kitünő tanerökkel ellátott intézetet.

— **Beküldetett,** a debreceni kereskedelmi szaktanoda 1878 évi értesítője, melyből olvassuk, hogy az intézetet három osztályban összesen 25 tanuló látogatta. — Ez tekintve az intézetnek hazánkban még nagy hézagot pótló hasznát, valóban esékély szám. Csak annak akarjuk a kereskedőket nevelni szándékozó szülők közömbösséget tulajdonítani, hogy az intézet három évi fennállása alatt még nem is lehetett képes hirnevét ily távolra is kiterjeszteni. Azt hiszszük kedves szolgálatot teljesítünk, ha felemlítjük, hogy az intézet élén derék emberek állnak, kiknek minden igényekete oda irányul, hogy talpig becsületos solid kereskedőket neveljenek. — Az intézet végzett növendékei alkalmas cégeknél helyeztetnek el, ugyszintén az egy éves önkéntesség jogát is élvezik a mi minden esetre nagy előny — A beiratások september első napjaiban tartatik.

— **Beküldetett** még a kolosmonostori m. k. gazdasági intézet 1878 értesítője. — Az intézetet három osztályban látogatta 90 növendék. — A tartalomdus kis füzet arról győz meg, hogy az intézet betölteni igyekszik azon várakozásokat melyeket pár évvel ezelőtt megnyitá sakor hozzá kötöttünk. — Ezt különösen köszönhetjük a vezér férfiak önfeláldozó munkásságának, kik semmi fáradságot sem kimélnek, hogy növendékeiknek ne csak az iskola falai között, hanem a mindennapi életben is támogatói legyenek. — Az igazgatóság ajánlkozik a szülők minden kérdéseire felvilágosítást adni s egyszersmind a növendékek anyagi körülményeit — lehetőleg reducalt alapon — kezelni. — Az ifjuságnak volt olvasó s önképző köre, tüzoltó-egylet is. Az Arad megyyébe rendezett kirándulás igen szép részletességgel van az értesítőben a növendékek által leírva. — Beiratások a september első napjaiban.

— **Szerencsétlenség a Dunán.** Ma reggel, mint a „P. LL.“-nak Bécsből jelentik, a Rudolf-híd mellett egy csavar-gőzös elsüllyedt. Mayersfeld kapitány, Handl gépész és Kösdin fűtő a vízbe haltak. Egy mérnök és két hajólegény megmenekült.

— **A székely művelődési és közgazdasági egyesület** szept. 8-án tartja nagygyűlését Maros-Vásárhelyen.

— **Az aradi varban 1000—1200** hosnyák foglyot helyeznek el.

— **Merezi-falva** (Arad-Temesvár közt) f. hó 19-én teljesen leégett. A gaddag sváb falú most korom és hamú.

Grant Ulysses tábornok, az amerikai egyesült államok volt elnöke a napokban Bécsben járt s f. hó 21-én Ö felségénél is volt audencián, onnan Albrecht főherceghez ment, s ott fél óraig maradt. Délután a Kahlenbergen rendezett amerikai lakomában vett részt 22-kén 5 óra udvari ebédre hívták meg öt Schönbrunuba.

— **Győrtött kutyafuttatás.** A győri lövészársulat, f. hó 20-ikán esti 7 órakor kalbász- és sült rostélyosokkal gátolt akadályversenyt rendezett, melyre 16 kutya nevezetett. Az ötlet habár nem is új, de mindenesetre igen tréfás. Több évekkal ezelőtt a trónörökös tiszteletére improvizáltatott a brucki táborban egy ily futtatás; a jelenvoltak ma is még örömmel emlékeznek reá.

